

**ההנחיות המשותפות לביצועם וקידומם
של חילופי נוער וצעירים ישראל-גרמניה**

ההנחיות המשותפות לביצועם וקידומם של חילופי נוער וצעירים ישראל-גרמניה

פתיח

מפעל חילופי נוער וצעירים הישראלי-גרמני התפתח והפך לגורם בעל משמעות מיוחדת בהיקף חילופי נוער וצעירים הבינלאומיים בישראל ובגרמניה.

ממשלות ישראל וגרמניה מעוניינות, באמצעות התמיכה במפעל זה, לתרום לכך שהדור הצעיר יכיר את הארץ, החברה, ההיסטוריה, והתרבות. וכן לאפשר היכרות מקרוב של חייהם ועולמם של הצעירים בשתי המדינות. שתי הממשלות תומכות בדו שיח בין נוער וצעירים כחלק מרכזי של תהליך ההיכרות וההתקרבות בין שתי המדינות. על ידי מפעל חילופי הנוער והצעירים מתממשת מטרה זו באופן מיוחד.

בבסיס שיתוף הפעולה בין שתי המדינות בתחום עבודת נוער וצעירים עומדות "ההנחיות המשותפות לביצועם וקידומם של חילופי נוער וצעירים ישראל-גרמניה". על רקע ההתפתחויות הפוליטיות והחברתיות בגרמניה ובאירופה, וכן בישראל ובמזרח התיכון – הגיעה "הוועדה המקצועית המשותפת לחילופי נוער וצעירים ישראל-גרמניה" למסקנה, כי יש לעדכן את ההנחיות המשותפות משנת 1997 ולהתאימן לצרכי השעה.

עיצוב המודעות המשותפת בין נוער וצעירים בישראל ובגרמניה מציב – תוך התחשבות במשקעי העבר ומתוך מבט אל העתיד – אתגר מתמשך, אשר רק יחדיו ניתן להתמודד עימו. אנו יוצאים מכלל הנחה כי ההנחיות המשותפות ויישומן במסגרת מפעל החילופין הישראלי-גרמני ימשיכו וימלאו תפקיד מרכזי גם בעתיד.

המסמך בעברית מנוסח בלשון זכר לצורך הנוחות בלבד והוא מיועד לשני המינים כאחד.

פרק ראשון - מטרות

הפעילות הבינלאומית מאפשרת לנוער וצעירים להכיר ארצות אחרות, תרבויות, אנשים, ורקע בינלאומי – ולהתמודד עימם. באמצעות כך, להבין את אופן חייהם בצורה טובה יותר. פעילות זו אמורה, מעבר לכך, להבהיר לנוער וצעירים כי גם הם נקראים להבטחת יישום ועיצוב דמוקרטי של חיים משותפים בשלום, וכי גם הם נושאים באחריות לחירות ולצדק חברתי בעולם.

המפגש בין נוער וצעירים מישראל וגרמניה מהווה מרכיב מהותי בפעילות הבינלאומית בשתי המדינות. בכך הוא תורם למאמצים המשותפים להגיע להתקרבות והבנה בין שתי המדינות ואזרחיהן.

על רקע הידע והמודעות להתרחשויות הבלתי ניתנות לשכחה שאירעו בתקופת הדיקטטורה הנאצית – מאפשרים דווקא חילופי הנוער לדור הצעיר בשתי המדינות, לחזק ולהעמיק את הכבוד ההדדי והידידות.

יש לעצב מפגשים אלה על ידי מודעות ללקחי העבר לצד גילוי אחריות כלפי העתיד. תוכניות המפגש צריכות להתבסס על הכרה וכבוד לשונות בין שני המדינות; הן מכוונות ליצור הבנה, לחזק בשני הצדדים את ערכי הדמוקרטיה, הסובלנות וזכויות האדם וכן לפתח קיימות וראיה משותפת, רחבה ואחראית.

ממשלות ישראל וגרמניה משתדלות להקל על נוער וצעירים במילוי תפקיד זה:

- על ידי תגבור והמשך פיתוח תוכניות חילופי נוער וצעירים בין שתי המדינות ושאיפה להרחבתן.
- על ידי סיוע לתוכניות חילופין הדדיות בין אנשי מקצוע העוסקים בתמיכה וקידום נוער וצעירים.
- על ידי העמקת שיתוף הפעולה בין ארגוני, איגודי ותנועות נוער וגופים מקצועיים העוסקים בתמיכה וקידום ונוער וצעירים.
- על ידי תמיכה ארגונית ותקציבית בכל הפעילויות הנ"ל.

פרק שני - תחולה

1. הנחיות משותפות אלה חלות על עבודת "הוועדה המשותפת לחילופי משלחות נוער וצעירים ישראל-גרמניה" (להלן: "הוועדה") ועל המלצותיה.
2. בצד הגרמני חלות הנחיות אלה על קידום תוכניות חילופין במסגרת תוכנית נוער וצעירים הפדראלית (KJP). הנחיות אלה מהוות גם המלצה והכוונה לגבי תכניות הנתמכות מתקציב מדינות-המחוז והרשויות המקומיות.
3. בצד הישראלי חלות הנחיות אלה על כל תכניות החילופין עם גרמניה ונמצאות בסמכותה של המועצה הציבורית לחילופי נוער וצעירים / הרשות הישראלית לחילופי נוער וצעירים.

פרק שלישי - משתתפים בתוכניות החילופין

זכאים להשתתף בתכניות:

1. נוער צעירים בגילאים עד 26. ניתן לאשר השתתפותם של שני מבוגרים על תקן מלווים. במקרים מיוחדים ניתן לאשר חריגים (להלן: "מפגשי נוער").
2. אנשי מקצוע העוסקים בתמיכה וקידום נוער וצעירים במשרה מלאה, חלקית ו/או בהתנדבות, כמו גם כוחות הנהגה בתחום עבודת נוער וצעירים - וכן משתתפים אחרים לפי המלצת "הוועדה" (להלן "תוכניות אנשי מקצוע").

פרק רביעי - עיצוב תכנית

1. מפגשי נוער וצעירים

א. על תוכניות מפגש ישראל-גרמניה לאפשר מצד אחד את ההיכרות של אורחות החיים הרב גוניים של המדינה המארחת, ומצד שני לכלול חלקים שבהם המשתתפים יפעלו באופן מעשי או תכני יחדיו על פרויקט משותף. החשיבה והפעולה המשותפת מהוות את מרכזיותו של המפגש.

יש להכין את מפגשי הנוער והצעירים כראוי ותחת הדרכה מקצועית ופדגוגית על מנת להעביר רשמים מאורחות חיים של נוער וצעירים בחברה, בכלכלה, בפוליטיקה ובתרבות של המדינה המארחת.

מטרת התכנית היא ליצור הבנה הדדית מקיפה לגבי אורחות החיים של הצד השני, ולעורר עניין בעתיד משותף.

ב. תוכנית המפגש בישראל תכלול את הנושאים הבאים, במידת האפשר:

- התמודדות משותפת עם תקופת השלטון הנאצי בגרמניה והשוואה¹
- לימוד משותף ודיון בתולדות העם היהודי ומדינת ישראל - תודעה וזהות.
- ישראל - חברה רב תרבותית.
- מפגשים ודיונים עם נציגים יהודים וערבים.
- אירוח במשפחה.
- השתתפות בפעילות נוער.
- עיסוק במצב הנוכחי במזרח התיכון.

1 ביקור באתרי זיכרון לשואה או מוסדות חינוך בעלי משמעות לאומית בנושא השואה. לפני הביקור יש לעסוק בנושא השואה במסגרת משותפת לקבוצה הישראלית-גרמנית. בהמשך תיערך התמודדות משותפת עם הנושא. מומלץ לפנות למחלקות הפדגוגיות של אתרי זיכרון וחינוך אלה לצורך עיצוב חלק זה של התוכנית; ניתן לערוך שימוש בהצעות המצויות בספר ההדרכה "לזכור יחד - לבנות גשרים"

- התמודדות עם נושאים פוליטיים, חברתיים ואקולוגיים בישראל.
- שיחה מסכמת בין חברי הקבוצה ועם השותפים לתכנית.

ג. בתוכנית המפגש בגרמניה תכלול את הנושאים הבאים, במידת האפשר:

- התמודדות משותפת עם תקופת השלטון הנאצי²
- התמודדות עם השואה³
- ביקור באתרי היסטוריה ותרבות יהודית בגרמניה; יצירת קשר עם קהילה יהודית.
- השתתפות בפעילות נוער.
- אירוח במשפחה.
- הסבר על תהליך איחוד גרמניה ועל תהליך איחוד אירופה .
- התמודדות עם נושאים פוליטיים, חברתיים ואקולוגיים בגרמניה.
- שיחה מסכמת בין חברי הקבוצה ועם השותפים לתכנית.

ד. מומלץ שהיחס המספרי בין חברי הקבוצות יהיה מאוזן.

ה. התמיכה תינתן רק למפגשים אשר ימשכו לכל הפחות שבעה ימים ועד לכל היותר שלושים יום (כולל ימי נסיעה) התמיכה בתוכניות בעלות שהייה ממושכת כגון שירות התנדבות ו/או שירות חברתי וציבורי תבחן בכל מקרה ומקרה לגופו.

2. תוכניות לאנשי מקצוע

א. התוכניות לאנשי המקצוע תהינה קשורות באופן ישיר ומקצועי לתמיכה וקידום נוער וצעירים. תוכניות העוסקות בחינוך פוליטי אינן חלק מתוכניות אלה ואינן מקבלות תמיכה.

ב. מומלץ כי התוכניות לאנשי המקצוע תימשכנה שבעה ימים לפחות. במסגרת הבקשה המוגשת יש לפרט את מטרות המפגש, תכנית המפגש ואת התוצאות המצופות מהמפגש המתוכנן. לאחר ביצוע התכנית יש להגיש דין וחשבון מסכם על הביצוע ותוצאותיו.

ג. ניתן לתמוך בתוכניות הבאות עבור אנשי מקצוע:

- תוכניות העוסקות בעיצוב החילופין ובהמשך פיתוח תמיכה וקידום נוער וצעירים.
- השתלבות מעשית עם עמיתים (לדוגמא: Job Shadowing) לצורך הרחבת שיתוף הפעולה הדו צדדי.
- תוכניות אחרות בהתאם להמלצות הוועדה.

² משמעויות ביחס לעיצוב החיים החברה והחינוך בהווה. הרהורים על היחסים המיוחדים בין גרמניה וישראל על רקע העבר.
³ ביקור משותף באתרי זיכרון המציגים את האנטישמיות הנאצית והטרור, כגון מחנות ריכוז לשעבר. לפני הביקור יש לעסוק בנושא השואה במסגרת משותפת לקבוצה הישראלית-גרמנית. בהמשך תיערך התמודדות משותפת עם הנושא. מומלץ לפנות למחלקות הפדגוגיות של אתרי זיכרון וחינוך אלה לצורך עיצוב חלק זה של התוכנית - ולתכנן עריכת טקס זיכרון; ניתן לערוך שימוש בהצעות המצויות בספר ההדרכה "לזכור יחד - לבנות גשרים"

פרק חמישי - הכנת המשתתפים

1. יש להקנות למשתתפים ידע יסודי על מדינתם ועל המדינה המארחת, וכן להכינם להתנהג באופן ההולם את צורת ההתנהגות המקובלת במדינה המארחת.

במהלך ההכנה יטופלו הנושאים המרכזיים הבאים:

- ישראל – עבר והווה.
- גרמניה – עבר והווה.
- יחסי ישראל – גרמניה בעבר ובהווה.
- סובלנות ודמוקרטיה.
- דתות.
- שואה.
- חברה ורב תרבותיות בשתי המדינות.
- אנטישמיות, ניאוו-נאציזם, גזענות, אפליה של קבוצות מיעוטים ותופעות נלוות.
- התפתחויות אקטואליות במסגרת האיחוד האירופי.
- התפתחויות אקטואליות ותהליך השלום במזרח התיכון.
- אורחות ותנאי החיים בשתי המדינות – במיוחד בקרב בני נוער והצעירים.
- משימות ובעיות פוליטיות וחברתיות בשתי המדינות, וצורת ההתמודדות עימן.

2. קבוצות או משתתפים העורכים ביקור ראשון במדינת החילופין, אמורים לקחת חלק בסמינר הכנה בן שלושה ימים לפחות.

על המשתתפים להיות בעלי ידע מספק של שפה משותפת כגון אנגלית, או ידע בשפת מדינת החילופין.

יש להביא לידיעת המשתתפים את משמעות חילופי נוער וצעירים הישראלי-גרמני ואת חשיבותם ביחסי שתי המדינות, וכן ליידיעם אודות הסיוע הכספי הציבורי הניתן למטרה זו.

3. על ראשי הקבוצות להיות בעלי ניסיון ויכולת, אשר נצברו במפגשים ישראלים-גרמנים קודמים. יש לצפות מראשי הקבוצות כי:

- יתכוננו לתפקידם כראש קבוצה על ידי התעמקות מיוחדת בנושאים שצוינו בפסקה הראשונה בפרק זה.
- ישתתפו באופן פעיל בהכנה מוקדמת של המשתתפים וכן בהכנת התוכנית.
- יהיו בעלי שליטה טובה בשפה האנגלית ו/או בשפה העברית בביקור בישראל ולחילופין בשפה האנגלית ו/או בשפה הגרמנית בביקור בגרמניה.
- ראשי הקבוצות חייבים להיות בעלי כושר מנהיגות, ויכולת להקנות למשתתפי התכנית ערכים של עבודת צוות ויוזמה אישית.

פרק שישי - הגופים המארגנים

הגופים הנהנים מסיוע בארגון המפגשים בישראל ובגרמניה חייבים להיות מוכרים כארגוני תמיכה וקידום נוער וצעירים ללא כוונת רווח בהתאם לתקנות הקיימות. גופים אלה אמורים להיות בעלי ניסיון מיוחד בתמיכה וקידום נוער וצעירים ובפעילות במישור הקשרים ישראל-גרמניה. עליהם לדאוג לכך שכספי התמיכה ישמשו לייעודם בהתאם לתקנות.

גופים אלה נושאים באחריות לבחירתם ולהכנתם היסודית והמתאימה של המשתתפים. בדרך כלל נמנים על גופים אלה תנועות וארגוני נוער וספורט, ארגונים מקצועיים העוסקים בתמיכה וקידום נוער וצעירים, וכן ארגונים מטעם העיריות והרשויות המקומיות.

פרק שביעי - משרדי התיאום לחילופי נוער ישראל-גרמניה

1. בצד הגרמני אחראי המשרד הפדראלי למשפחה, אזרחים וותיקים, נשים ונוער, לחילופי נוער וצעירים גרמניה-ישראל. קון-אקט, מרכז התיאום לחילופי נוער וצעירים גרמניה-ישראל, לוקח על עצמו את תפקיד משרד התיאום בהתאם לרוח הצהרת הכוונות של שתי הממשלות מיום 17 בפברואר שנת 2000.

2. בצד הישראלי אחראי משרד החינוך ומשרד החוץ. את תפקיד משרד התיאום ממלאת "המועצה הציבורית לחילופי נוער וצעירים" בהתאם להחלטת הממשלה/"הרשות הישראלית לחילופי נוער וצעירים" מתוקף הסמכות שהוקנתה לה על פי החוק.

פרק שמיני - נהלים

1. הגוף המארגן תכנית חילופין יתקשר תחילה עם שותפו בחו"ל ויתאם עימו תכנית משותפת. מומלץ להקציב משך זמן סביר לתכנון המפגש, ולהתאים יחדיו את ההתעניינות והאפשרויות בשני הצדדים באופן גמיש. פרטים נוספים לגבי הגשת הבקשה יסוכמו בין משרדי התיאום, שם גם ניתן לקבל את הטפסים הדרושים.

2. לאחר קביעה משותפת של התוכנית, יכולים המארגנים לפנות אל משרדי התיאום על מנת להגיש בקשה לסיוע. רק לאחר הגשת בקשות תואמות משני הצדדים אל משרדי התיאום, יוכל הפרוייקט להילקח בחשבון במסגרת הסיכומים הדו צדדיים לקידום תוכניות חילופי נוער וצעירים ישראל-גרמניה.

3. מעבר לכך יוכלו גופים בגרמניה, המארגנים תוכניות שלא הוסכם עליהן דו צדדית להגיש בקשה. במידה ויעמדו בקריטריונים לתמיכה של תוכניות נוער וצעירים של הממשלה הפדראלית הגרמנית, יוכלו לקבל את האישור במסגרת האמצעים הקיימים.

4. הבקשות חייבות להגיע אל משרדי התיאום לא יאוחר מיום ה-1 באוקטובר בשנה הקודמת לשנת ביצוע התוכנית. לאחר ביצוע התוכנית יוגש דין וחשבון למשרדי התיאום על פי ההנחיות.

פרק תשיעי - הוועדה המשותפת

1. תפקידים

שני הצדדים נעזרים ב"וועדה המשותפת לחילופי משלחות נוער וצעירים ישראל-גרמניה" למימוש חילופין דו צדדיים אלו.

וועדה זו:

- תעלה רעיונות לגבי המשך עיצוב ופיתוח תוכניות עבודת חילופי נוער וצעירים ישראל-גרמניה.
- הוועדה תגיש המלצות לסיוע כספי בתוכניות החילופין.
- תעריך תוכניות שבוצעו ותפיק מהן לקחים.
- תבחן אפשרויות לתגבור החילופין והמפגשים השונים, וכן אפשרות לקיים אירועים דו צדדיים מיוחדים.
- תפתח מסגרת לאחידות בתהליכי הגשת בקשות בשני הצדדים.
- תסייע במקרים מסוימים למארגני החילופין במציאת ארגון שותף לביצוע התוכנית.

2. הרכב ונהלים

- א. הוועדה תהיה מורכבת בכל צד מ-10 חברים לכל היותר, אשר יתמנו בכל אחת משתי המדינות.
- ב. הוועדה תתכנס אחת לשנה, בישראל וגרמניה לסירוגין.
- ג. הוועדה תוכל לצרף לישיבותיה מומחים.
- ד. הצד המארח יגיש הצעת פרוטוקול על תוצאות המפגש, אותה יאשרו שני הצדדים.
- ה. לצורך מילוי משימותיה, תוכל הוועדה להקים קבוצות עבודה לטיפול בנושאים מסויימים. על קבוצות העבודה למסור לוועדה דיווחים שוטפים.
- ו. הוועדה תהיה רשאית להציע למשרדי התיאום המלצות פעולה.

פרק עשירי - התמיכה בתוכניות חילופין

1. בצד הגרמני יקבלו תוכניות חילופי נוער וצעירים ישראל-גרמניה תמיכה בהתאם לאמצעים העומדים לרשות הממשלה הפדראלית, מדינות-המחוז והרשויות המקומיות - על פי התקציב והנחיות הביצוע. מדינות-המחוז והרשויות המקומיות תומכות בתוכניות החילופין על פי נוהליהן הפנימיים. התמיכה אינה מחויבת על פי החוק.

2. בצד הישראלי יקבלו תוכניות חילופי נוער וצעירים ישראל-גרמניה תמיכה בהתאם לאמצעים שיועמדו על ידי ממשלת ישראל על פי התקציב וההנחיות. הארגונים המשתתפים בתוכנית, יתמכו בתוכניות החילופין על פי נוהליהן. התמיכה אינה מחויבת על פי החוק.

3. התמיכה בתוכניות החילופין תינתן, בדרך כלל, בהתאם להמלצות הוועדה.

פרק אחד עשר - הסיוע

1. מהצד הגרמני יינתן סיוע לתוכנית החילופין עבור הוצאות השהייה של המשתתפים הישראליים והגרמנים בגרמניה. כמו כן, תינתן השתתפות בהוצאות הטיסה של המשתתפים הישראליים למפגשים בגרמניה, ושל המשתתפים הגרמנים למפגשים בישראל.

2. מהצד הישראלי יינתן סיוע על בסיס פרק עשירי סעיף 2. המדובר בסיוע שיינתן בדגש על הכנת המשתתפים הישראליים לקראת המפגשים בגרמניה, כמו גם, במתן מלגות במידת האפשר עבור השתתפות במפגשים בגרמניה.

פרק שנים עשר - כתובות הרשויות והגופים

1. המשרדים הממשלתיים המוסמכים ומשרדי התיאום:

א. בגרמניה:

המשרד הפדראלי למשפחה, אזרחים וותיקים, נשים ונוער

Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend

Glinkastraße 24

Berlin 10117

Tel.: +49 (0) 30 18 555-4400

קון-אקט – מרכז התיאום לחילופי נוער גרמניה-ישראל

ConAct – Koordinierungszentrum Deutsch-Israelischer Jugendaustausch
Markt 26 – Altes Rathaus
Lutherstadt Wittenberg 06886
Tel.: +49 (0) 3491 4202 60
Fax: +49 (0) 3491 4202 70

ב. בישראל:

משרד החוץ	משרד החינוך והתרבות
שדי יצחק רבין 9	רחוב דבורה הנביאה 1
ירושלים 91035	ירושלים 91911
טל: 02-5303462	טל: 02-5602222
פקס: 02-5304373	פקס: 02-5602223

המועצה / הרשות הציבורית לחילופי נוער וצעירים
האספרגוס 11
תל אביב 67949
טל: 03-6969390
פקס: 03-6969382

2. שגרירויות

שגרירות גרמניה בישראל
רחוב דניאל פריש 3
תל אביב 64731
טל: 03-6931-313
פקס: 03-6931-217

שגרירות ישראל בגרמניה

Botschaft des Staates Israel in Deutschland
Auguste-Viktoria-Str. 74-75
Berlin 14193
Tel.: +49 (0) 30 89045500
Fax: +49 (0) 30 89045555

פרק שלושה עשר - החלטות - סיכום

1. ההנחיות שונו בהתאם להחלטה שהתקבלה בישיבת "הוועדה המקצועית המשותפת לחילופי נוער וצעירים ישראל-גרמניה" ביום 10 בדצמבר 2009 בהיידלברג גרמניה.

2. הנחיות סיכום אלו מחליפות את ההנחיות המשותפות משנת 1997. ונכנסות לתוקפן ב- 1.1.2011

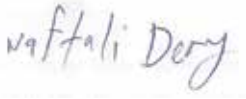
בשם

המשרד הפדראלי למשפחה
אזרחים וותיקים, נשים ונוער

בשם

המועצה הציבורית לחילופי
נוער וצעירים בישראל

Bundesministerium
für Familie, Senioren, Frauen
und Jugend

